

POJAVNOST ZASEBNEGA VAROVANJA V LOKALNIH SKUPNOSTIH

MIHA DVOJMOČ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
miha.dvojmoc@um.si

Sinopsis Varnost postaja vedno bolj cenjena dobrina, ki se jo čedalje bolj zavedajo tudi deležniki, ki so jo dolžni zagotavljati na lokalni ravni. Izvajanje policijske dejavnosti v lokalnih skupnostih ni več v izključni domeni javne policijske organizacije, to vlogo namreč ponekod prevzemajo tudi zasebnovarnostna podjetja. Zasebno varovanje, ki je sicer gospodarska dejavnost, s svojim delom in pojavnostjo na lokalni ravni zvišujejo stopnjo varnosti v lokalni skupnosti – tu pa je pomembno predvsem zavedanje, da je ta dejavnost po svoji vsebini zlasti varnostno-preventivna. Vsekakor pa je treba tudi na lokalni ravni o najeti varnosti – varnosti za denar, kakor lahko tudi poimenujemo zagotavljanje varnosti z zasebnovarnostnimi podjetji, razmišljati strateško in dolgoročno. Javno naročanje zasebnovarnostnih storitev bo v prihodnosti treba prilagoditi zahtevnim varnostnim razmeram in opredeliti učinkovita merila za izbor izvajalca, da izbor ne bo temeljil izključno na najnižji ponujeni ceni. V lokalnem okolju je še kako prisotna tudi zasebna varnost, ki postaja pomemben element zagotavljanja varnosti.

Ključne besede:

zasebna varnost,
zasebnovarnostne
storitve,
lokalna varnost,
javno naročanje,
zagotavljanje
varnosti

OCCURRENCE OF PRIVATE SECURITY IN LOCAL COMMUNITIES

MIHA DVOJMOČ

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
miha.dvojmoc@um.si

Abstract Security is becoming an increasingly valued commodity, which stakeholders are also increasingly aware of, as they are obliged to provide the latter at the local level. The implementation of police activities in local communities (plural policing) is no longer the exclusive domain of police organizations, this role is also taken over by private security companies in some places. Private security, which is otherwise an economic activity, increases the level of security in the local community with its work and presence at the local level - but it is important to realize that this activity is mainly security-preventive in its content. In any case, even at the local level, it is necessary to think strategically and long-term about hired security - security for money, as we can also call private security companies. In the future, public procurement of private security services will need to be adjusted to the demanding security conditions and effective criteria for the selection of the contractor must be defined, so that the selection is not based solely on the lowest price offered. Even private security is present in the local environment and is becoming an important element of ensuring security.

Keywords:

private security,
private security
service,
local security,
public
procurement,
security assurance

1 Uvod

Zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti je treba razumeti v širšem pomenu, saj presega delovanje zgolj ene ali dveh služb. S pluralizacijo policijske dejavnosti, kjer so nekatere državne, lokalne in zasebne organizacije pa tudi posamezniki začeli opravljati naloge in dolžnosti, ki se nanašajo na policijsko dejavnost ter zagotavljanje varnosti (Modic idr., 2014), se slednji aktivneje vključujejo tudi v zagotavljanje lokalne varnosti. Lokalna skupnost se namreč v zadnjem času čedalje bolj zaveda, da varnost svojih občin/okolij ni več izključno odgovornost policije (Bureau of Justice Assistance, 2001), zato za celovito varnost svojih okolij najemajo tudi zasebnovarnostna podjetja.

Policija je sicer primarna organizacija za zagotavljanje varnosti na državni in na lokalni ravni (Tičar, 2015). S pluralizacijo policijske dejavnosti za lokalno varnost skrbi več deležnikov, kot so občinska redarstva, inšpektorati ter zasebnovarnostna podjetja – ta skupaj tvorijo širši varnostni sistem lokalne skupnosti. Med zasebnovarnostnimi subjekti sta sicer z vidika upravičenj in pristojnosti policijski dejavnosti v smislu in načinu zagotavljanja varnosti najbolj sorodni zasebno varovanje in detektivska dejavnost, ki ju v Sloveniji s skupnim pojmom imenujemo zasebno varstvo (Sotlar in Čas, 2011). V lokalnem okolju je moč opaziti predvsem udejstvovanje zasebnovarnostnih podjetij, ki pa imajo izrazito varnostno-preventivno vlogo. Sotlar in Dvojmoč (2018) sta zasebno varovanje opisala kot »sopotnika policijske dejavnosti države«, ki slednje primarno dopolnjuje ter s svojimi storitvami naročnikom v lokalni skupnosti zagotavlja dodatno varovanje in pomoč pri premagovanju različnih varnostnih ovir. Policija kot represiven aparat države zagotavlja varnost državljanov skladno z zakonodajo na državni/javni ravni, medtem ko zasebno varstvo predstavlja najširši pojem za varovanje, ki ga ne zagotavlja država.

Zasebno varovanje in policija sodelujeta tako na državni kot tudi na lokalni ravni, njuno sodelovanje pa opredeljujejo tudi zakonski in podzakonski akti. Med pomembnejše spadajo: Zakon o zasebnem varovanju (»ZZasV-1«, 2011), Zakon o javnih zbiranjih (»ZJZ«, 2003), Pravilnik o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju (2011), Uredba o obveznem organiziranju varovanja (2012), Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah (2010) ter Protokol o medsebojnem sodelovanju med Zbornico za razvoj slovenskega zasebnega

varovanja in Generalno policijsko upravo (2013), ki sta ga podpisala predsednik Zbornice za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in generalni direktor policije. Namen protokola je bil oblikovati splošna načela in izhodišča za tesnejše sodelovanje na področju zagotavljanja varnosti tudi na lokalni ravni. Pomembno je namreč, da so naloge med deležnikoma jasno opredeljene, saj so s tem nato definirane tudi naloge tako enim kot drugim.

Lokalna samouprava lahko tako skladno z Zakonom o javnem naročanju (»ZJN-3«, 2016) za zagotavljanje dodatne varnosti v lokalnem okolju naroči tudi storitve, ki jih ponujajo zasebnovarnostna podjetja. Zakon sicer za javno naročanje na področju obrambe in varnosti eksplicitno ne zajema področja zasebnega varovanja, slednje je kot možno z izjemo določenih pravil definirano s priložo B Zakona o javnem naročanju (»ZJN-3«, 2016). Zasebnovarnostna podjetja lahko tako ponujajo vse svoje storitve v lokalnih skupnostih za dodatno zagotavljanje varnosti v meri, da slednja ne presega njihovih pooblastil in nalog predvsem z vidika dela policije, občinskega redarstva ter inšpektorata.

2 Izvajanje zasebne varnosti v lokalnih skupnostih

Zasebno varovanje lahko opravlja samostojni podjetnik posameznik ali gospodarska družba, ki ima registrirano dejavnost, veljavno licenco in izpolnjuje vse pogoje, ki so določeni z zakonom (»ZZZasv-1«, 2011). Zasebnovarnostne službe delujejo po Zakonu o zasebnem varovanju (»ZZZasv-1«, 2011), ki je bil sprejet leta 2011. Zakon definira zasebno varovanje kot varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem, z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja, ki se opravlja v oblikah, določenih s tem zakonom. Je gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo RS ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost (»ZZZasv-1«, 2011).

V Zakonu o zasebnem varovanju (»ZZZasv-1«, 2011) so opisane naloge zasebnega varovanja, ki pa jih lahko opravlja le varnostno osebje, ki izpolnjuje pogoje, določene z zakonom. Zasebnovarnostna podjetja lahko skladno z nalogami opravljajo različne oblike varovanja: varovanje ljudi in premoženja; varovanje oseb; prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk; varovanje javnih zbiranj; varovanje

prireditve v gostinskih lokalih; upravljanje z varnostno-nadzornim centrom; načrtovanje sistemov tehničnega varovanja ter izvajanje sistemov tehničnega varovanja.

Zakon o zasebnem varovanju (»ZZasv-1«, 2011) v 45. členu varnostniku pri opravljanju nalog zasebnega varovanja omogoča uporabo širokega nabora pooblastil (dikcija ZZasV-1 govori o ukrepih), kot so opozorilo, ustna odredba, ugotavljanje istovetnosti, površinski pregled, zadržanje osebe, uporaba fizične sile in uporaba sredstva za vklepanje in vezanje. V primeru ogrožanja življenja, osebne varnosti, premoženja ali kršitve reda ali javnega reda na varovanem območju pa se varnostnikom z zakonom dovoljuje uporaba plinskega razpršilca, službenega psa ali strelnega orožja (»ZZasv-1«, 2011). Zakon o zasebnem varovanju (»ZZasv-1«, 2011) v primeru zadržanja osebe, uporabi sredstva za vklepanje in vezanje, ob fizični sili ter plinskem razpršilcu ali pri uporabi strelnega orožja zapoveduje, da mora varnostnik takoj obvestiti policijo, ki nato prevzame in v nadaljevanju vodi postopek (»ZZasv-1«, 2011).

Zasebnovarnostna podjetja imajo v Zakonu o zasebnem varovanju (»ZZasv-1«, 2011) določene tudi omejitve svojega dela. Zakon določa, da zasebnovarnostna služba, ki ima licenco za opravljanje zasebnega varovanja, ne sme opravljati nalog, za katere so z zakonom pooblaščenici policija, pravosodni organi, Obveščevalna varnostna služba Ministrstva za obrambo Republike Slovenije ali vojaška policija, ter poslov za domače in tuje obrambne, varnostne ali protiobveščevalne službe. Prav tako ne sme uporabljati prikritih preiskovalnih ukrepov, ki jih lahko v skladu z zakonom uporabljajo Policija, Slovenska obveščevalna varnostna agencija in Obveščevalna varnostna služba Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. Zakon omeji tudi področje sklepanja pogodb o varovanju oseb ali premoženja, saj te ni možno skleniti, če je pogodba o varovanju že sklenjena z drugim imetnikom licence (»ZZasv-1«, 2011).

Zakon izvajanje zasebnovarnostnih storitev lokacijsko ne omejuje, zato se slednji lahko udeležujejo tako na mednarodni, nacionalni kot tudi lokalni ravni. Pomembno je le, da pri izvajanju svojih storitev spoštujejo zakonsko določene prepovedi in v okolju delujejo primarno predvsem varnostno-preventivno. Zasebnovarnostna podjetja pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih na različne načine sodelujejo s prebivalci in skupnostjo, kar prispeva k večjemu zadovoljstvu in

zagotavljanju varnosti in nasploh k učinkovitejšemu zagotavljanju le-te. Njihova prisotnost (lahko fizična ali tehnična) pa dviguje in izboljšuje občutek varnosti v lokalnem okolju.

3 Naročanje zasebnovarnostnih storitev v lokalnih skupnostih

Zasebnovarnostne storitve v Sloveniji lahko lokalna skupnost naroči skladno z Zakonom o javnem naročanju (»ZJN-3«, 2016). Lokalna skupnost lahko to stori na podlagi statusa naročnika, ki ga imajo tudi po ZJN-3 organi samoupravnih lokalnih skupnosti, torej občine oziroma njeni organi. Naloge, ki se nanašajo na zasebno varovanje, lahko eksplicitno opravlja le varnostno osebje, ki mora imeti veljavno licenco ter izpolnjevati pogoje za opravljanje teh nalog. V zakonu je opredeljen tudi sistem izdaje in uporabe službenih izkaznic, pooblastila ter ostale pristojnosti, ki jih ima varnostno osebje, da lahko le-te izvaja (»ZZasv-1«, 2011).

V postopku oddaje javnega naročila občina nastopa kot naročnik, ki pa ima skladno z zakonom tudi pravico, da predmet javnega naročanja razdeli na sklope. To ji omogoča, da lahko za vsak sklop posebej izbere različne izvajalce (Trtnik, 2016).

Skladno z zakonom je definiranih sedem postopkov javnega naročanja, kar velja tudi za naročanje zasebnovarnostnih storitev. Te spadajo pod javno naročanje mešanih javnih naročil, katerih predmet je lahko javno naročilo zasebnovarnostne storitve in zajema področje varnosti (»ZJN-3«, 2016, 26. člen). Dvojmoč (2019) kot najpogostejšo obliko javnega naročanja izpostavi predvsem odprti postopek¹, saj je v praksi najpogosteje uporabljen.

¹ »1) V odprtem postopku lahko vsak zainteresirani gospodarski subjekt odda ponudbo na podlagi objavljenega povabila k sodelovanju. Ponudbi se priložijo informacije za ugotavljanje sposobnosti, ki jih zahteva naročnik.; (2) Minimalni rok za prejem ponudb je 35 dni od datuma, ko je bilo poslano v objavo obvestilo o javnem naročilu.; (3) Če naročnik objavi predhodno informativno obvestilo, pri javnem naročanju na infrastrukturnem področju pa periodično informativno obvestilo, in to obvestilo ni uporabljeno kot sredstvo za objavo povabila k sodelovanju, se lahko minimalni rok za prejem ponudb iz prejšnjega odstavka skrajša na 15 dni, če sta izpolnjena naslednja pogoja: a) če so bile informacije ob objavi na voljo, so bile v predhodnem informativnem obvestilu oziroma periodičnem informativnem obvestilu navedene vse informacije, zahtevane za obvestilo o javnem naročilu in b) predhodno informativno obvestilo oziroma periodično informativno obvestilo je bilo v objavo poslano najmanj 35 dni in največ 12 mesecev pred datumom, ko je bilo v objavo poslano obvestilo o javnem naročilu.; (4) Če v nujnem primeru, ki ga naročnik ustrezno utemelji, ni mogoče upoštevati roka iz drugega odstavka tega člena, lahko naročnik določi rok, ki ni krajši od 15 dni od datuma, ko je bilo v objavo poslano obvestilo o javnem naročilu.; (5) Naročnik lahko za pet dni skrajša rok za prejem ponudb iz drugega odstavka tega člena, če se ponudbe lahko oddajo z elektronskimi sredstvi v skladu s prvim, osmim, devetim in desetim odstavkom 37. člena tega zakona.; (6) Ne glede na drugi odstavek tega člena lahko naročnik za javno naročilo, katerega ocenjena vrednost je nižja od vrednosti iz drugega odstavka 22. člena tega zakona, določi krajši rok za prejem ponudb.« (»ZJN-3«, 2016)

Najpomembnejši dejavniki pri izbiri varnostnega podjetja so naslednja merila: zakonitost, strokovnost, zmožnost izvajanja storitve, načrtovanje in cene storitve (Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja, n. d.). V Sloveniji se pri izbiri zasebnovarnostnega podjetja primarno odločajo glede na ceno, pomembno merilo pa predstavlja tudi sama kakovost (Dvojmoč, 2019). Leta 2019 je Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju z Zbornico za razvoj slovenskega zasebnega varovanja in Ministrstvom za notranje zadeve pripravilo Smernice za javno naročanje storitev zasebnega varovanja, ki se aplicirajo tudi pri naročanju le-teh v lokalnih skupnostih. Te so bile opredeljene predvsem zato, da bi zagotovile konkurenco in enakopravno obravnavo ponudnikov ter učinkovito izvajanje javnih naročil storitev zasebnega varovanja (Smernice za javno naročanje zasebnega varovanja, 2019).

Pri javnem naročanju storitev zasebnovarnostnih podjetij je zelo pomembno izpolnjevanje pogojev za sodelovanje oz. sama usposobljenost gospodarskih subjektov. Naročnik (v našem primeru je to lokalna samouprava) določi objektivna pravila in pogoje za sodelovanje postavi, ki se nanašajo bodisi na ustreznost za opravljanje poklicne dejavnosti bodisi na ekonomski in finančni položaj ter tehnično in strokovno sposobnost, pri tem pa morajo biti vse zahteve povezane in sorazmerne s predmetom javnega naročila. »ZJN-3« (2016) prav tako določa zagotavljanje skladnosti z načeli transparentnosti, nediskriminacije in enakopravnosti med ponudniki in ki jamčijo ocenjevanje ponudb v razmerah učinkovite konkurence.

Zasebnovarnostna podjetja v lokalnih skupnostih največkrat izvajajo skladno z Zakonom o zasebnem varovanju naslednje storitve (Dvojmoč, 2019; Smernice za javno naročanje zasebnega varovanja, 2019): fizično varovanje z varnostniki; fizično varovanje varovanih območij, ki se varujejo po Uredbi o obveznem organiziranju varovanja; varovanje javnih zbiranj; načrtovanje sistemov tehničnega varovanja; izvajanje sistemov tehničnega varovanja ter vzdrževanje in vgradnja sistemov tehničnega varovanja.

4 Krajša analiza trenutnega stanja

Pri zagotavljanju varnosti v lokalnem okolju z vidika naročanja zasebnovarnostnih storitev je ključnega pomena predvsem njeno ustrezno načrtovanje. Načrtovanje le-te omogoča, da se primerno definirajo potencialno problematična področja varnosti, ki jih lahko izvajalci zasebnovarnostnih storitev z vzpostavitvijo ustreznega

zasebnega varovanja in z njimi povezanih storitev odpravijo. S pravilnim načrtovanjem se tako tudi definirata sam predmet in postopek naročanja. Tukaj je pomembno, da naročnik – lokalna samouprava jasno definira in opredeli, kaj od izvajalca zahteva in potrebuje, izvajalec pa lahko svojo storitev bolj prilagodi samemu naročniku in njihovim zahtevam/potrebam v lokalnem okolju.

V letih 2008 in 2009 so Setnikar in drugi (2011) izvedli raziskavo, ki je pri organih slovenske lokalne samouprave preučevala prakso izvajanja javnih naročil, ki je pokazala, da se organizacija in izvajanje postopkov javnega naročanja razlikujeta od občine do občine, prav tako pa je vrednost (in tudi samo število) javnih naročil večje v mestnih občinah. Javnih naročil v lokalnem okolju sta se v svoji raziskavi delno dotaknila tudi Klun in Setnikar-Cankar (2013), kjer sta ugotovila, da so odgovorni za javna naročila v občinah opozorili na težave pri izbiri najugodnejšega ponudnika javnih del in ne na izbor tistih najkakovostnejših in kompetentnih.

Ker je dobro opredeljeno javno naročanje zasebnovarnostnih storitev ključnega pomena za ustrezno izvajanje le-te v lokalnem okolju, smo izvedli analizo treh javnih naročil Mestne občine Ljubljana, ki smo jih našli na portalu javnih naročil (JN-7560-21-21003, 2020; JN-430-1111/2021, 2021; JN-7560-22-600010, 2022). Javno naročanje definiramo kot postopek, v katerem javni sektor z javnimi sredstvi – v našem primeru so to občine/lokalne samouprave – od zasebnega sektorja – v našem primeru zasebnovarnostnih podjetij – kupuje blago ali storitve. Ker gre za porabo javnih sredstev, mora biti celoten postopek pravno urejen, razpis pa tudi javno objavljen.

Ugotovili smo, da bi bilo treba v prihodnje javno naročanje zasebnovarnostnih storitev dodatno prilagoditi zahtevnim varnostnim razmeram in opredeliti učinkovita merila za izbor izvajalca, da izbor ne bo temeljil izključno na najnižji ponujeni ceni. Trenutno najbolj ključno merilo pri občinah predstavlja prav cena storitve, sama kakovost izvajanja le-te pa je drugotnega pomena. Pri analiziranih ponudbah od 100 možnih doseženih točk, ki jih lahko dobijo izvajalci, ki se prijavijo na razpis, kar 90 točk predstavlja skupna cena storitve, kjer imajo prednost tiste ponudbe, ki so seveda cenejše in so za naročnika posledično ugodnejše (JN-7560-21-21003, 2020; JN-430-1111/2021, 2021; JN-7560-22-600010, 2022).

Analiza dokumentov (JN-7560-21-21003, 2020; JN-430-1111/2021, 2021; JN-7560-22-600010, 2022) je prav tako pokazala, da nekatere občine v svoji dokumentaciji razkrivajo kompleten način zagotavljanja varnosti, kot so točni podatki o tipih central, lokacije za prenos signala, število vlomov v preteklem obdobju na posameznih lokacijah ter tudi sami naslovi in čas obhodov varovanih stavb in njihov način odklepanja/zaklepanja. S temi informacijami lahko vsi, ki preberejo takšen razpis za javno naročanje, pridobijo točne podatke o delovnem času varnostnika, kdaj točno in kako le-ta izvaja obhode. Prav tako je iz razpisa viden podatek o načinu zavarovanja stavbe/lokacije, kakšna tehnična orodja so nameščena, kje so nameščena in s katerim signalom/tehnologijo so vzpostavljena. To je z vidika varovanja zasebnosti problematično, saj so ti podatki občutljivi in s tem, da so objavljeni v javnem dokumentu, dopuščajo možnost različnih zlorab.

Pohvalno pa je dejstvo, da so v javnih razpisih dobro predstavljene naloge in storitve, ki jih naročniki potrebujejo od izvajalcev zasebne varnosti. Naloge so zelo eksplicitno in jasno opredeljene, iz njih je viden tudi sam namen in cilj. Storitve so tudi prilagojene lokalnemu okolju in njihovim specifičnim zahtevam – npr. pri naročanju zasebnovarnostnih storitev je opredeljen specifičen problem na točno določenem območju, z opisom nalog pa je že opredeljeno, da bi z izvajalcem zasebnovarnostne storitve to vrzel deviantnosti lahko odpravili. S tem se tudi zvišuje sama raven zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih.

5 Zaključek

Zasebnovarnostne storitve so prisotne v lokalnem okolju in imajo v osnovi varnostno-preventivno vlogo. Z razvojem pluralne policijske dejavnosti lahko pri zagotavljanju lokalne varnosti zasebnovarnostna podjetja s svojimi storitvami predstavljajo partnerja tako policiji kot ostalim varnostnim deležnikom. Varnost za denar namreč izvajajo kompetentni posamezniki oziroma podjetja, ki s svojimi storitvami omogočajo odpravo določenih lokalnih problemov ter s tem pri svojem delu v neki meri tudi razbremenijo predvsem državne represivne aparate. Pri skupnem zagotavljanju lokalne varnosti sta ključna predvsem njihovo sodelovanje in komunikacija.

Pri pripravi prispevka in z analizo tako literature kot dosedanjih raziskav ugotavljamo, da v Sloveniji še ni bila opravljena raziskava, ki bi prikazala jasen uvid v pojavnost zasebne varnosti v slovenskih lokalnih skupnostih. Za pridobitev resnične slike bi bila tako potrebna raziskava, ki bi zajemala sam postopek javnega naročanja zasebnovarnostnih storitev lokalnih samouprav ter slednje tudi ločiti glede na samo velikost občin ter dejstvo, ali so ta v ruralnem ali urbanem okolju.

Po opravljeni analizi postopek javnega naročanja zasebnovarnostnih storitev v lokalnem okolju še vedno prikazuje dejstvo, da pri porabi proračunskih sredstev naročajo storitve, ki so cenovno najugodnejše. To je predvsem z vidika kakovosti letih problematično, saj cena marsikdaj ne izraža najbolj ustrezne rešitve za določen varnostni problem. V prihodnosti bi bilo zato nujno določiti ustrezne objektivne pogoje, ki bi v ospredje postavili predvsem kakovost opravljenih storitev, kompetentnost ter strokovnost izvajalcev, slednji pa bi morali tudi zavzemati aktualne varnostne razmere v lokalnem okolju – le tako je lahko tudi sama zasebnovarnostna storitev ustrezna in prisostvuje k višji ravni zagotavljanja lokalne varnosti.

Literatura

- Bureau of Justice Assistance. (2001). *The role of local government in community safety*. U.S. Department of Justice Office of Justice Programs.
- Dokumentacija v zvezi z oddajo javnega naročila za izbiro izvajalcev storitev varovanja za potrebe Mestne občine Ljubljana, Pionirskega doma – Centra za kulturo mladih, Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana, Mestne občine Ljubljana in Javnega zavoda Šport Ljubljana za 4 leta (JN-7560-21-21003). (2020). <https://www.enarocanje.si/>
- Dokumentacija v zvezi z oddajo javnega naročila za izbiro izvajalcev storitev varovanja za potrebe Mestne občine Ljubljana (JN-430-1111/2021). (2021). <https://www.enarocanje.si/>
- Dokumentacija v zvezi z oddajo javnega naročila za izbiro izvajalcev za storitve varovanja za potrebe Javnega zavoda Šport Ljubljana za 4 leta (JN-7560-22-600010). (2022). <https://www.enarocanje.si/>
- Dvojmoč, M. (ur.). (2019). *Zagotavljanje in naročanje zasebne varnosti v Republiki Sloveniji: Priročnik za naročnike in ponudnike storitev zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji*. Univerza v Mariboru.
- Klun, M. in Setnikar-Cankar, S. (2013). Better regulation and public procurement in Slovenian municipalities. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, (38 E), 96–105.
- Modic, M., Lobnikar, B., Dvojmoč, M. (2014). Policijska dejavnost v Sloveniji: analiza procesov transformacije, pluralizacije in privatizacije. *Varstvoslojce* 16(3). 217–241.
- Pravilnik o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju. (2011). *Uradni list RS*, (100/11).
- Protokol o medsebojnem sodelovanju med Zbornico za razvoj slovenskega varovanja in Generalno policijsko upravo. (2013). Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja. https://www.policija.si/images/stories/NovinarskoSredisce/SporocilaZaJavnost/2013/05_maj/20_protokol_zasebno_varovanje/Protokol.pdf

- Setnikar, S., Seljak, J. in Petkovšek, V. (2011). Public finance expenditure and awarding work to external contractors – Case of Slovenia. *The Journal of Applied Business Research*, 27(1), 41–50.
- Smernice za javno naročanje zasebnega varovanja.* (2019). <https://enotnazbirkaukreprov.gov.si/realizacija-ukreprov/naloga/1072>
- Sotlar, A. in Dvojmoč, M. (2018). Profesionalizacija zasebnega varstva v Sloveniji. *Varstvoslovje*, 20(3), 358–380.
- Sotlar, A. in Čas, T. (2011). Analiza dosedanjega razvoja zasebnega varovanja v Sloveniji – med prakso, teorijo in empirijo. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62(3), 227–241.
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Zbornik 1. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 34–46). Fakulteta za varnostne vede.
- Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja na javnih prireditvah (2010, 2011, 2016). *Uradni list RS*, (22/10, 17/11 – ZZasV-1, 52/16).
- Uredba o obveznem organiziranju varovanja (2012). *Uradni list RS*, (80/12).
- Zakon o javnem naročanju (ZJN-3). (2016). *Uradni list RS*, (91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22-ZNUZSZS).
- Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ). (2003). *Uradni list RS*, (64/11).
- Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1). (2011). *Uradni list RS*, (17/11).
- Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja. (n. d). *Naročanje storitev zasebnega varovanja*. <https://www.zrszv.si/>

